

A KÚRIA mint felülvizsgálati bíróság

Gfv.VII.30.385/2014/5.szám

A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a Lajer Ügyvédi Iroda által képviselt UniCredit Leasing Immo Truck Pénzügyi Szolgáltató Zártkörűen Működő Részvénytársaság felperesnek az SBGK Ügyvédi Iroda által képviselt Magyar Állam (törvényes képviselője: dr. Seszták Miklós Nemzeti Fejlesztési Miniszter, 1011 Budapest, Fő u. 44-50.) alperes ellen általános szerződési feltételekhez kapcsolódó törvényi vélelem megdöntése iránt a Fővárosi Törvényszéken 19.G.43.382/2014. számon indult és a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.21.390/2014/6. számú ítéletével befejezett perében, a jogerős ítélet ellen a felperes által 7. sorszámon előterjesztett felülvizsgálati kérelem alapján - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 635.000 (hatszázharmincötezer) Ft felülvizsgálati eljárási költséget.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: Törvény) 6. §-a alapján a keresetében megjelölt szerződéses kikötések tisztességtelensége vélelmének megdöntése érdekében indította meg a peres eljárást az alábbi dokumentumok tekintetében:

A.1. - 2006.06.14-2007.02.12 között alkalmazott általános szerződési feltételek (ÁSZF) 1. Lakáslízing szerződéshez, 2. Opciós pénzügyi lízingszerződéshez személy- és tehergépjárművekre vonatkozóan, 3. Pénzügyi lízingszerződéshez személy- és

tehergépjárművekre vonatkozóan

A.2. - 2007.02.13-2007.06.19 között alkalmazott ÁSZF zártvégű pénzügyi lízingszerződéshez

A.3. - 2007.06.20-2009.07.22 között alkalmazott ÁSZF Pénzügyi lízing szerződéshez

A.4. - 2009.07.23 - 2009.11.29 között alkalmazott ÁSZF Pénzügyi lízing szerződéshez

A.5. - 2009.11.30-2010-02.28 között alkalmazott ÁSZF Pénzügyi lízing szerződéshez gépjárművekre

A.6. - 2010.03.01.-2012.05.01 között alkalmazott ÁSZF Pénzügyi lízing szerződéshez gépjárművekre

A.7. - 2012.05.02 - a régi Ptk. hatálya alatt álló szerződések vonatkozásában a Törvény hatályba lépéséig alkalmazott ÁSZF Pénzügyi lízing szerződéshez személy- és kishaszongép járművekre

B.1. - 2006.07.24-2008.05.18 között alkalmazott ÁSZF (1.Lakáslízing szerződéshez, 2. Opcióos pénzügyi lízingszerződéshez személy- és tehergépjárművekre vonatkozóan, 3. Pénzügyi lízingszerződéshez személy- és tehergépjárművekre vonatkozóan

B.2. - 2008. 05.19-2008.09.30 között alkalmazott ÁSZF Pénzügyi lakáslízing szerződéshez

B.3. - 2008.10.1-2009.07.22 között alkalmazott ÁSZF Pénzügyi lakás- és mikrovállalati ingatlanlízing szerződéshez

B.4. - 2009. 07.23-2010.02.28 között alkalmazott ÁSZF Pénzügyi lakás- és mikrovállalati ingatlanlízing szerződéshez

B.5. - 2010. 03.01-2012..05.01 között alkalmazott ÁSZF Pénzügyi lakás- és mikrovállalati ingatlanlízing szerződéshez

B.6. - 2012.05.02- a Törvény hatályba lépéséig alkalmazott ÁSZF Pénzügyi lakás- és mikrovállalati ingatlanlízing szerződéshez

C.1. - 2008.09.02-2009.11.29 között alkalmazott Üzletszabályzat

C.2. - 2009.11.30-2010.02.28 között alkalmazott Üzletszabályzat

C.3. - 2010.03.01-2012-05.01 között alkalmazott Üzletszabályzat

C.4. - 2012.05.02- a régi Ptk. hatálya alatt álló szerződések vonatkozásában a Törvény hatályba lépéséig alkalmazott Üzletszabályzat

C.5. - 2014. 03.15- az új Ptk. hatálya alatt álló szerződések vonatkozásában a Törvény hatályba lépéséig alkalmazott Üzletszabályzat.

Keresetében kérte, a bíróság a Törvény 8.§ (3) bekezdése és 11.§ (3) bekezdése alapján állapítsa meg, hogy a felperes által 2004. május 1-jétől 2014. július 26-áig deviza alapú fogyasztói kölcsön- és pénzügyi lízingszerződésekben alkalmazott, a keresetben és a tényállásban A.1-C.5 alatt idézett szerződési kikötések tisztességesek és ezért érvényesek, mert megfelelnek a Törvény 4. § (1) bekezdése szerinti valamennyi feltételnek.

Kérte továbbá a Pp.155/B.§ (2) bekezdése alapján, hogy a bíróság az alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (Abtv.) 25.§-a

alapján - az eljárás felfüggesztése mellett - forduljon az Alkotmánybírósághoz, és a Törvény jelen eljárásban alkalmazandó 1.§ (1) bekezdése, 4.§ ,7-8.§, 10-12.§, 16.§ és 19.§, valamint a 2/2014. PJE. Jogegységi határozat 2. pontjának Alaptörvénybe, és a Törvény elfogadásának nemzetközi szerződésbe ütközése megállapítását kérje.

A Pp. 155/A. §-a alapján azt kérte, hogy a bíróság előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezzen az Európai Unió Bíróságnál az általa indítványozott hat kérdésre vonatkozóan.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a keresetet elutasította.
Az A.1-A.2. alatt megjelölt ÁSZF-ek 3. és 8.5. pontjai;
az A.3-A.4. alatt megjelölt ÁSZF-ek 3. és 10.5. pontjai;
az A.5-A.6. alatt megjelölt ÁSZF-ek 3. pont 2. mondatától kezdődő kikötései, 4.17 pontja;
az A.7. alatt megjelölt ÁSZF 3. és 9.12 pontja, továbbá a 9.13. pont rendelkezésre bocsátás szabályait tartalmazó első fordulata;
a B.1.-B.5. alatt megjelölt ÁSZF-ek 1.7. és 9.4. pontjai
a B.6. alatt megjelölt ÁSZF 1.7. és 15.7. pontjai, valamint 15.9. pont, 1. számú melléklet utolsó mondata;
a C.1.-C.5. alatt megjelölt üzletszabályzat 1.1. pont utolsó mondata, 1.2-1.3 pontjai;
a C.3. és C.5. alatt megjelölt Üzletszabályzatok 1.4. pontja,
a C.5. alatt megjelölt Üzletszabályzat 1. számú mellékletének 2. és 4. pontja, valamint 6. pont egyoldalú módosítás kizárására vonatkozó kikötésének az érvénytelensége vélelmének megdöntésére irányuló keresetet azért utasította el, mert erre vonatkozóan a Törvény 4. § (1) bekezdése nem állít fel tisztességtelenségi vélelmet, ezért annak hiányában a megdöntése iránt sem lehet peres eljárást kezdeményezni.

Kifejtette, a felperes tévesen hivatkozik arra, hogy a Tanács 1993. április 5-i 93/13/EGK Irányelve (a továbbiakban: Fogyasztói Irányelv) 4. cikk (1) bekezdése, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 209.§ (6) bekezdése, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: új Ptk.) 6:102.§ (2) bekezdése által meghatározott tisztességtelenség szabályai, valamint a 275/2010. (XII.15.) Korm. rendelet és az általános szerződési feltételek alkalmazási időszakában hatályos, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (rég. Hpt.), valamint a Legfelsőbb Bíróság, illetve a Kúria által megalkotott Polgári Kollégiumi Vélemények és Jogegységi Határozatok alapul vételével kell a perbe hozott szerződési feltételek tisztességtelenségét vizsgálni. A Törvény alapján a bíróságnak ugyanis nem a szerződési feltételek tisztességtelensége vizsgálatát, hanem a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott és

taxatívén felsorolt feltételeknek való megfelelés vizsgálatával - a tisztességtelenség vélelmének megdöntése körében, a felperes bizonyítási kötelezettsége mellett - a feltétel tisztességességét kell vizsgálnia. Erre tekintettel a régi Ptk. 209. § (6) bekezdésében megfogalmazott korlát a jelen perben nem érvényesül. Álláspontja szerint a vizsgálat mércéjét a Törvény 4. § (1) bekezdése, jogkövetkezményeit a 11.§ (1), (2) és (3) bekezdése határozza meg.

Elutasította a felperesnek az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezésére irányuló indítványát, azt azonban részletesen nem indokolta meg, hivatkozva a BH1994.448. számú eseti döntésben kifejtett álláspontra.

Megállapította, hogy a felperes az EU Bíróság előtti előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése körében nem a közösségi jog értelmezését, ezzel összefüggésben a szerződések értelmezését indítványozta, hanem annak vizsgálatát, hogy az irányadó magyar jog megfelel-e a közösségi jog által védett alapelveknek. Az EU jogának és a magyar nemzeti jognak az összeegyeztethetősége vizsgálata érdekében azonban a nemzeti bíróságnak nincs hatásköre eljárás kezdeményezésére. Úgy ítélte meg, hogy e körben nem kell részletes indokolást kifejtenie az egyes kérdések tekintetében, mert az indokolással elvonná az EU Bíróság hatáskörét.

Egyenként értelmezte a Törvény 4. §. (1) bekezdésében foglalt elveket. Nem találta megállapíthatónak - egyebek mellett - a vizsgált feltételek esetében az átláthatóság követelményének való megfelelést. Úgy ítélte meg, hogy az átláthatóság elvének az egyoldalú szerződésmódosításra feljogosító általános szerződési feltételek azért nem tudnak eleget tenni, mert a pénz és tőkepiaci feltételek, a jogszabályok, hatósági eljárások, üzletpolitika megváltozása, vagy a lízingszerződéssel, valamint az ingatlannal kapcsolatos közterhek, illetékek, biztosítási díjak megváltozása, új díjak bevezetése, jogviszonyok, különösen adójog, adóeljárási jog, illetve adóigazgatási eljárási gyakorlat megváltozása, mint feltétel változása esetén nem rendelkezik az ÁSZF arról, hogy az oklistában felsorolt ezen körülmények mely okból, mértékben és módon történő megváltozása, milyen mértékben és módon hat ki a kamat, költség és díj mértékére. Ezt a fogyasztó sem a szerződés megkötésekor, sem az ilyen tartalmú ÁSZF hatályba lépése időpontjában nem láthatta át, nem kalkulálhatott a díjemelés lehetséges mértékével, vagy bekövetkezte szükségességével, mivel sem a legkisebb kiigazítási mértéket, sem a változásnak azt a legkisebb mértékét nem határozta meg a szerződéses kikötés, amely esetben a díjemelést a pénzügyi intézmény alkalmazhatja. Nem határozta meg azt sem, hogy a körülmény változása milyen módon és mértékben hat ki a díjemelésre, így nem hozta a fogyasztót olyan helyzetbe, hogy ellenőrizni tudja, a szerződésmódosítás arányában

indokolt, és mértékében megfelelő volt-e.

A mindkét fél fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét azzal hagyta helyben, hogy mellőzte az ítéletnek az egyértelmű és érthető megfogalmazás, a tételes meghatározás, az objektivitás, a ténylegesség és arányosság, a felmondhatóság, valamint a szimmetria elvével kapcsolatos indokolását.

A másodfokú bíróság a jogorvoslat terjedelme tekintetében megállapította, hogy a felperes fellebbezése nem érintette az ítéletnek az A.1.-A.2. alatti kereseti kérelemből a 8.4.4. pont utolsó mondata, az A.3. alatti kereseti kérelem 10.4.4. utolsó mondata, az A.4., A.5. és A.6. alatti kereseti kérelmekből a 10.4.4. pont utolsó mondata, 10.5.b) pontja az A.7. alatti kereseti kérelem 3. pont 8.2.4. pont utolsó mondata, 9.12. pont cím utáni első mondata és 9.13.b) pontja, a B.1, B.2, B.3, B.4. és B.5. alatti kereseti kérelmekből a 9.2.4. pont utolsó mondata, továbbá a B.4. és B.5. alatti kereseti kérelemből a 9.4.b) pont, a B.6. alatti kereseti kérelem 1.17. pontja, a 15.7. pont 1. mondata és 15.8.b) pontja, 1. sz. mellékletének utolsó mondata, a C.1., C.2, C.3. , C.4. és C.5. alatti kereseti kérelemből az 1.1. utolsó mondata, valamint a C.5. alatti kérelem 1. sz. mellékletének 2. és 4. pontja tekintetében a keresetet elutasító rendelkezést, ezáltal az elsőfokú ítélet ebben a körben jogerőre emelkedett.

Észlelte, hogy a kereset pontatlanul tartalmazza az A.1. és B.1. alatt előterjesztett keresettel érintett kikötéseket, mivel az e helyeken kereset tárgyává tett kikötések közül nem tartalmazza mindegyiket az ott megjelölt mindhárom ÁSZF. Így az A.1. alatti kereseti kérelemben idézett 3. pont - ezzel a szöveggel - csupán a személy- és tehergépjárművekre kötött Opció-s pénzügyi lízing szerződés, valamint Pénzügyi lízing szerződésekre vonatkozó ÁSZF-ben szerepel, a Lakáslízing szerződésekhez kapcsolódó ÁSZF-ben azonban nem. A Lakáslízing szerződésekhez kidolgozott ÁSZF-nek nincs 8.4.4. pontja. Az A.1. alatti kereseti kérelemben idézetthez hasonló tartalmú rendelkezés az ÁSZF 9.2.2 pontjában található, amelyet azonban a kereset nem érintett. A B.1. alatti kereseti kérelemben szereplő 1.7. pont pedig csupán Lakáslízing szerződéshez kapcsolódó ÁSZF része, míg a további két ÁSZF-ben nem szerepel ilyen pont. Tévedett ezért az elsőfokú bíróság, amikor a Lakáslízing szerződésekhez kapcsolódó ÁSZF 3. pontja, továbbá a személy- és tehergépjárművekre kötött Opció-s pénzügyi lízing szerződésre, valamint Pénzügyi lízing szerződésekre vonatkozó ÁSZF 1.7. pontja tekintetében a keresetet azért utasította el, mert azok nem tartoznak a törvény hatálya alá, míg a Lakáslízing szerződésekhez kapcsolódó ÁSZF 8.4.4. pontja tekintetében a vélelem megdöntését érdemben vizsgálta és annak sikertelensége miatt utasította el a keresetet. Akkor járt volna el helyesen, ha

mindezen körülmények vizsgálata nélkül, azon okból utasítja el az azokat érintő keresetet, hogy az nem létező kikötések tisztességtelenségi vélelmének megdöntésére irányul.

A másodfokú bíróság a perindítás kizártságának megállapítását helytállónak találta azon kikötések tekintetében, amelyek esetében a vélelem megdöntésére irányuló keresetet érdemi vizsgálat mellőzésével utasította el az elsőfokú bíróság. E kikötések tisztességtelensége mellett a Törvény 4.§ (1) bekezdése nem állít fel vélelmet, vélelem híján pedig annak megdöntése iránt sem lehet peres eljárást kezdeményezni. Álláspontja szerint a B.6. alatt jelölt, 2012.05.02. és a Törvény hatályba lépése között Pénzügyi lakás- és mikrovállalati ingatlanlízing szerződéseknél alkalmazott ÁSZF 15.8. pontjának első francia bekezdés a) pontja sem tartozik azon feltételek körébe, amelyek a Törvény hatálya alá esnének, ezért a keresetet emiatt kell elutasítani e pont tekintetében.

Rámutatott, hogy a bíróság abban az esetben kezdeményezi az Alkotmánybíróság eljárását, amennyiben maga azt észleli, hogy az alkalmazandó jogszabály alaptörvény-ellenes. Az elsőfokú bíróságnak ez a szubjektív megítélése érdemben nem bírálható felül a fellebbezés folytán, ellenkező esetben ugyanis az alkotmánybírósági eljárás kezdeményezésére utasítással csorbulna a bírói függetlenség. Ezért a bíróságnak a kérelem elutasítását azon túl, hogy alaptörvény-ellenességet nem észlelt, indokolnia nem kellett. A felperes fellebbezésben előterjesztett ilyen irányú kérelmére kifejtette, hogy a bíróság csak a perben alkalmazandó jogszabályi rendelkezés Alaptörvénnyel való összhangjának ellenőrzését kezdeményezheti az Alkotmánybíróságnál. Ezért a fellebbezési eljárásban alkalmazásra nem kerülő eljárási szabályokat tartalmazó rendelkezése tekintetében nem kezdeményezheti az eljárást (Abtv. 25.§ (1) bekezdés; Pp.155/B.§), az általa vizsgálható szabályoknál pedig az alaptörvény-ellenességet nem észlelte.

A felperes előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelme tekintetében megállapította, hogy a 6. kérdés nem előzetes döntéshozatalra irányul, ezért azt emiatt utasította el. A többi kérdés esetében rámutatott, hogy a Törvény a Kúria 2/2014. PJE jogegységi határozatán alapul, amelyet maga a Kúria is az általa kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárás eredményének bevárása után, az EU Bíróságnak a C-26/13. számú Kásler-ügyben hozott határozatában, a Fogyasztói Irányelv értelmezése kérdésében adott útmutatást alapul véve alkotott meg. Ezáltal a Törvény tükrözi az EU Bíróságnak az egyoldalú kamat-, költség- és díjemelésre vonatkozó általános szerződési feltételek tisztességtelenségével kapcsolatos jogértelmezését. Erre figyelemmel az ismételt előzetes döntéshozatal szükségtelen, de kizárt is.

Az érdemi vizsgálat előtt leszögezte, a perben a bíróságnak kizárólag azt kellett megítélnie, hogy a keresetben megjelölt általános szerződési feltételek maradéktalanul megfelelnek-e a Törvény 4.§ (1) bekezdés a)-g) pontjaiban meghatározott követelmények mindegyikének. Tévesen hivatkozott a felperes arra, hogy nem kizárólag a keresettel érintett kikötések vizsgálatával hozandó meg az ítélet, illetve, hogy figyelemmel kell lenni a régi Ptk. 209.§ (6) bekezdésére, az új Ptk. 6:102.§ (4) bekezdésére, valamint a Fogyasztói Irányelv 1. cikk (2) bekezdésére is. Ebben a körben utalt az elsőfokú bíróság által kifejtettekre.

Kiemelte, hogy a fenti jogszabályhelyek azért nem zárják ki a 275/2010. (XII.15.) Korm. rendelet tartalmával megegyező általános szerződési feltételek tisztességtelenségét, mert a Törvény 11.§ (1) bekezdésére figyelemmel a bíróság csak a 4.§ (1) bekezdése szerinti vélelem megdöntésének sikerességét vizsgálhatja. A felperes által hivatkozott jogszabályok a pénzügyi szolgáltató és a fogyasztó közötti jogvitában alkalmazhatók. A pénzügyi szolgáltató felperes által a Magyar Állam alperes ellen indított, a Törvényen alapuló perben, a vizsgálandó körülmények körén kívül esik, hogy a keresettel érintett kikötések miért kerültek az adott módon meghatározásra.

Emellett a 275/2010. (XII.15.) Korm. rendelet rendelkezései a régi Ptk-hoz, illetve az új Ptk-hoz képest sem tekinthetők speciális jogszabálynak, ezért ez utóbbiak rendelkezéseinek a kormányrendelet mellett is érvényesülniük kell. A kormányrendelet nem olyan rendelkezéseket tartalmaz, amelyek a jogszabály erejénél fogva a szerződés részévé válnak, azok olyan keretszabályok, amelyek alapján maguknak a pénzügyi szolgáltatóknak kell megalkotniuk a fogyasztóvédelmi szempontoknak is megfelelő általános szerződési feltételeiket.

Tévesnek tartotta a felperes hivatkozását a Törvény 2014. évi XL. törvénnyel módosított 6.§ (2) bekezdésére is, megállapítva, hogy a jogszabályváltozás a perbe hozott ÁSZF-ek megítélésén nem változtatott.

A Törvény által felállított keretek között nincs helye az egyedi szerződések tartalmi vizsgálatának, az egyedileg megtárgyalt kikötések, valamint a keresettel érintett általános szerződési feltételek együttes értelmezésének. A keresettel nem érintett általános szerződési feltételeknek is csupán annyiban lehet ügydöntő jelentősége e perben, amennyiben azokra a felperes hivatkozik a törvényi vélelem megdöntése, a per tárgyát képező feltétel tisztességességének alátámasztása érdekében.

Álláspontja szerint a részleges érvénytelenség kérdése a pénzügyi és a fogyasztó közötti jogvitában merülhet fel, a jelen per kereteit meghaladja e kérdés vizsgálata.

A Törvény 4.§ (1) bekezdés a)-g) pontjaiból következő követelmények konjunktivitása miatt már az is a kereset elutasításához vezet, ha

a kikötések bármelyik elvvel ellentétesek, így nincs ügydöntő jelentősége annak, hogy valamennyi további elvnek megfelelnek-e, vagy azok közül is csupán néhánynak. A semmisség nem fokozható. Ha az állapítható meg, hogy egy kikötés az elvek egyikének nem felel meg, szükségtelen a további elveknek való megfelelés vizsgálata.

Helytállónak találta az elsőfokú bíróságnak azt a megállapítását, hogy a Törvény 4. § (1) bekezdése alá tartozó és a felperesi keresettel érintett kikötések az átláthatóság követelményének nem tesznek eleget. A szerződési kikötések ugyan szövegszerű egyezőségeket is tartalmaznak a 275/2010. (XII.15.) Korm. rendelet előírásaival, azonban a fogyasztó számára érthetően, a körülmények megváltozásának következményeit részletesen elmagyarázó rendelkezéseket kellett volna tartalmazniuk ahhoz, hogy az átláthatóság elvének megfeleljenek.

Az átláthatóság vonatkozásában kiemelendőnek tartotta a Fogyasztói Irányelv 4. cikkének (2) bekezdését, melynek értelmében a vizsgált szerződési feltételnek nem csupán világosnak és érthetőnek kell lennie, hanem átlátható jelleggel fel kell tüntetnie azt, hogy a kikötésben meghatározott körülmény változását miként követik a fogyasztót érintő gazdasági következmények, e körülmények milyen mechanizmus mellett, milyen mértékben befolyásolják az általa időszakosan teljesítendő szolgáltatás mértékének alakulását. Utalva az elsőfokú bíróság által e körben kifejtettekre kiemelte, hogy a fogyasztó számára magából a szerződésből kell megállapíthatónak lennie, a későbbiekben milyen körülmények milyen mértékű változása jogosítja fel az egyoldalú emelésre a pénzügyi intézményt és fizetési kötelezettsége milyen mechanizmus mellett, milyen mértékben fog emelkedni, a többletkötelezettsége arányban áll-e a körülmények változásával.

Az EU Bíróság a C-26/13. számú Kásler-ügyben rámutatott, az átláthatóság követelményének tiszteletben tartása szempontjából alapvető jelentőséggel bír, hogy a fogyasztó egyértelmű és érthető kritériumok alapján előre láthassa a számára ebből eredő gazdasági következményeket. Az ítélet 2. pontjában foglaltakat az egyoldalú, a fogyasztó számára hátrányos kamat-, költség- és díjemelésre vonatkozó kikötésekre vonatkoztatva megállapítható, hogy a szerződésnek átlátható jelleggel fel kell tüntetnie az érintett feltételben meghatározott körülmények változása és a kamatok, költségek, díjak változása mechanizmusának konkrét működését, valamint az e mechanizmus és a kölcsön folyósítására vonatkozó többi feltételben előírt mechanizmus közötti viszonyt oly módon, hogy a fogyasztónak módjában álljon egyértelmű és érthető szempontok alapján értékelni a számára ebből eredő gazdasági következményeket.

A másodfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy a Törvény 4. § (1) bekezdése alá tartozó, keresettel érintett kikötések az említett kíváncsolomnak nem felelnek meg, mert olyan, részben csupán a keretjogszabály szövegét az általános szerződési feltételek közé

integrált kikötések, amelyek alapján az elvárhatóan tájékozott fogyasztó nem képes a szerződéskötés időpontjában felmérni a meghatározott körülmények változásának a kamat-, költség- és díjfizetési kötelezettsége jövőbeni módosulásának mértékére, az ebből eredően rá háruló gazdasági következményekre gyakorolt hatását.

A felperes felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a másodfokú bíróság új eljárásra és újabb határozat hozatalára utasítását.

Másodlagosan kérte, hogy a Kúria a jogerős ítéletet helyezze hatályon kívül és - az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatásával - a keresetének adjon helyt, azaz állapítsa meg, hogy az általa 2004. május 1-től 2014. július 26-ig a deviza alapú fogyasztói kölcsön- és pénzügyi lízingszerződésekben alkalmazott, alábbi szerződési kikötések tisztességesek és ezért érvényesek, mert megfelelnek a 2014. évi XXXVIII. törvény 4.§ (1) bekezdés szerinti feltételeknek:

A.1. - 3, 8.4, 8.4.4, 8.5.; A.2. - 3, 8.4, 8.4.4, 8.5; A.3. - 3, 10.4, 10.4.4, 10.5; A.4 - 3.10.4, 10.4.4, 10.5; A.5. - 3, 4.17. a) pont, 8.2, 8.2.4; A.6. - 3, 4.17.a) pont, 8.2, 8.2.4; A.7 - 8.2, 8.2.4, 9.12, 9.13, 1. sz. melléklet 1, 2 pontok;

B.1. - 1.7, 9.2, 9.2.4, 9.4.; B.2. - 1.7, 9.2, 9.2.4, 9.4; B.3. - 1.7, 9.2, 9.2.4, 9.4; B.4. - 1.7, 9.2, 9.2.4, 9.4. a) pont; B.5. - 1.7, 9.2, 9.2.4, 9.4. a) pont; B.6. - 15.7, 15.8, 15.9, 1. sz. melléklet 1-5. pontjai;

C.1. - II.1.1, 1.2, 1.3; C.2. - II.1.1, 1.2, 1.3; C.3 - II.1.1, 1.2, 1.3, 1.4; C.4. - II.1.1, 1.2, 1.3; C.5. - II.1.1., 1.2, 1.3, 1.4, 1. sz. melléklet 3.d)-f) pontjai, 3, 5-6 pontjai.

A felülvizsgálati kérelem nem érintette a nem létező kikötésekre vonatkozó kereset elutasítását az alábbi körben: az A.1. alatt jelölt ÁSZF Lakáslízingszerződéshez, a B.1. alatt jelölt ÁSZF tekintetében az Opció lízing szerződéshez személy- és tehergépjárművekre vonatkozóan, és a Pénzügyi lízing szerződéshez személy- és tehergépjárművekre vonatkozóan.

A perköltséget a csatolt ügyvédi munkadíj megállapodás alapján kérte megállapítani azzal, hogy 12 munkaóra vonatkozó díjat kíván érvényesíteni a felülvizsgálati eljárásban.

Módosított felülvizsgálati kérelmében kérte a Pp. 155/B.§ (2) bekezdése alapján, hogy a Kúria forduljon az Abtv. 25.§-a szerint - az eljárás felfüggesztése mellett - az Alkotmánybírósághoz és kérje a Törvény 4. § (1) bekezdése, 6.§ (2) bekezdése és a 7.§ (7) bekezdése k) pontja Alaptörvénybe ütközésének megállapítását.

A Pp. 155/A.§ alapján kérte a Kúriát, hogy kezdeményezzen előzetes döntéshozatali eljárást az EU Bíróságon az általa meghatározott alábbi kérdésekben:

- 1) A 93/13/EGK irányelv 3. cikk (3) bekezdését konkretizáló Melléklet 1.j) és 2.b) pontját, a 87/102/EGK irányelv 4.cikk (2) bekezdés b) és a 6.cikk (1) bekezdés második francia bekezdését, valamint a 2008/48/EK irányelv 5. cikk (1) bekezdés f) és i) pontjait, a 6. cikk (1) bekezdés e) és k) pontjait, a 10. cikk (2) bekezdés f) és k) pontjait, valamint a 10. cikk (5) bekezdés e) pontját úgy kell-e értelmezni, amely szerint a fogyasztói kölcsönszerződésekben a kamat, költség és díj csak olyan feltételekkel módosítható, amelyek lehetővé teszik, hogy a fogyasztó már a szerződéskötéskor előzetesen meg tudja állapítani, a módosításra okot adó és szerződésben tételesen felsorolt okok változása milyen módon és mértékben hat ki a fizetési kötelezettségeire.
- 2) A 93/13/EGK irányelv 7. cikk (2) bekezdését úgy kell-e értelmezni, amely lehetővé teszi, hogy egy meghatározott szerződési kikötés esetében a fogyasztók és a fogyasztók érdekeit védő személyek és szervezetek perindítási és beavatkozási jogát kizárja a tagállam, mert az ilyen kikötések tisztességességével kapcsolatos perben csak az általános szerződési feltétel alkalmazója és az állam lehet fél.
- 3) A 93/13/EGK irányelv 4. cikk (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, amely lehetővé teszi, hogy egy bizonyos szerződési kikötés tisztességességéről való döntés során a szerződés megkötésének időpontjában fennálló összes körülmény és a szerződés összes többi feltételének figyelembe vételét a tagállam kizárja.
- 4) A 93/13/EGK irányelv 4. cikk (2) bekezdését és 6.cikk (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, amely lehetővé teszi, hogy egy, a tagállami jogszabály által tisztességtelennek tekintett kikötéstípus esetében általános jelleggel kimondja annak semmisségét, de ezzel az érintett szerződést eredményében úgy módosítja, hogy a felek által eredetileg kívánt változó kamatozású kölcsönt fix kamatozásúvá teszi.
- 5) Az Európai Unióról szóló szerződés 2. cikkelye és a 6. cikkely (3) bekezdése, valamint a 2014/17/EU irányelv 23. cikk (5) bekezdése lehetővé teszi-e a nemzeti jogalkotó számára, hogy az visszaható hatállyal szabályozzon - akár azóta már le is zárt - jogviszonyokat.
- 6) Mi az Európai Unió működéséről szóló szerződés 292.§-a szerinti egyeztetési kötelezettség megsértésének következménye?

Az elsődleges kérelme vonatkozásában állította a Pp. 206. § (1) bekezdésének, 221.§ (1) bekezdésének, 235. § (1) bekezdésének továbbá a 252. § (2) és (3) bekezdésének megsértését. A másodlagos kérelem vonatkozásában a Ptk. 209. § (1)-(2) és (6) bekezdésének, 209/A.§ (2) bekezdésének, a 2013. évi V. törvény 6:102.§ (1)-(2) és (4) bekezdésének, a 6:103.§ (3) bekezdésének, a 2014. évi XXXVIII. törvény 4.§ (1) bekezdés a)-g) pontjainak, 11. § (2) bekezdésének

és a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2. § (2) bekezdésének, a Pp. 206. § (1) bekezdésének, 221. § (1) bekezdésének, 235. § (1) bekezdésének és 252. § (2)-(3) bekezdésének a megsértését.

A felülvizsgálati kérelem részletes indokolásában előadta az alábbiakat:

I. Az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezése

A jogerős ítéletnek erre vonatkozó részével kapcsolatban egyrészt kifejtette, éves a másodfokú bíróságnak az az álláspontja, mely szerint az Abtv. 25.§ (1) bekezdése úgy értelmezendő, hogy csak olyan jogszabályhely alaptörvény-ellenessége kapcsán indítványozható egyedi normakontroll a bíróság által, mely az adott eljárási szakban ítélező fórum előtt kerül alkalmazásra. Másrészt arra hivatkozott, hogy a bíróságnak meg kell indokolnia, ha elutasítja a fél kérelmét az Alkotmánybíróság előtti eljárás kezdeményezésére. Részletesen kifejtett álláspontja szerint a BH1994. 448. számú eseti döntésben foglaltak már nem tarthatóak fenn. Az indoklási kötelezettségnek alapvető, garanciális jelentősége van egy bírósági eljárásban, ugyanis az a jogorvoslati jog, az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti alapjog gyakorlásának előfeltétele.

Az Alkotmánybírósághoz való fordulás iránti módosított kérelme körében rámutatott arra is, hogy a Törvény 2014. október 15-i hatállyal történt módosítása kizárta a perújítást a perben (7.§ (7) bekezdés k) pont). Így az Alkotmánybíróság eljárásának indítványozása nélkül a felülvizsgálati eljárásban hozandó ítélet nem reparálható jogsérelmet okozna a felperesnek, ha egy másik ügyben az Alkotmánybíróság a Törvény Alaptörvénybe ütközését állapítaná meg.

Állította, hogy a Törvény módosított 6. §-ának (1) és (2) bekezdése - egymáshoz és a 4.§ (1) bekezdéshez való viszonya miatt - diszkriminatív, mivel a módosított törvényi szabály a deviza alapú hitel- és kölcsönszerződésekre, továbbá pénzügyi lízingszerződésekre nem vonatkozik, kizárólag a "tisztá" deviza hitel és kölcsönszerződések, valamint pénzügyi lízingszerződések kapcsán felállított ÁSZF-eket menti fel a tisztességtelenség vélelme alól. Ez arra tekintettel is indokolatlan, mert a pénzügyi intézmények egyoldalú szerződésmódosítási jogra vonatkozó ÁSZF előírásai semmiféle megkülönböztetést nem tesznek és a perbeli időszakban sem tettek a deviza alapú, valamint deviza alapúnak nem minősülő hitel- és kölcsönszerződésekben, továbbá a pénzügyi lízingszerződésekben.

II. Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése

E kérelme körében fenntartotta az eljárás során általa már előadottakat. Kiemelte, hogy a jogerős ítélet szerint kétfajta tisztességtelenség fogalom van a magyar polgári jogban. Egyrészt a

Ptk-ban szabályozott, másrészt a Törvényben meghatározott. Ez az álláspont egyértelműen érinti az uniós jogot, hiszen ennek az álláspontnak a következménye a Fogyasztói Irányelv szabályainak kizárása a perbeli jogvitából (lásd elsőfokú ítélet 211-212. oldal; másodfokú ítélet 6. oldal).

A C-137/08. számú ügyben (VB Pénzügyi Lízing Zrt.) az EU Bíróság kifejtette, a "Bíróság hatásköre kiterjed az irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében és az irányelv mellékletében szereplő "tisztességtelen feltétel" fogalmának, valamint annak az értelmezésére, hogy a nemzeti bíróságoknak milyen feltételeket kell, vagy lehet alkalmazniuk az irányelv rendelkezései szerinti szerződési feltétel vizsgálatakor azzal, hogy az említett bíróságok feladata e feltételekre figyelemmel, az adott tényállás körülményei függvényében az adott szerződési feltétel minősítéséről határozni." Hivatkozott arra is, hogy a Törvény indokolása utal a Fogyasztói Irányelvre, és a Ptk. szabályainak alkalmazását a Törvény egyetlen rendelkezése sem zárja ki.

Az uniós jog a belső jog része, a Fogyasztói Irányelv a magyar polgári jog tisztességtelenségre vonatkozó rendelkezéseinek alapját képezi. A Fogyasztói Irányelv célját és rendszerét figyelembe véve az olyan nemzeti jogalkotás, amely egy új tisztességtelenségi fogalmat vezet be, és ezzel a fenti Irányelv szabályait felülírja a nemzeti jogi környezetben - akár meghatározott fogyasztói szerződések csoportját érintve csak - az uniós joggal ellentétes, mely nemzeti jogszabályt a Kúria nem alkalmazhatja.

További érvelése szerint az új tisztességtelenség fogalmát a magyar jogalkotó olyan területen alkotta meg (fogyasztóvédelem), ahol az EU ún. megosztott hatáskörrel rendelkezik. Az EUMSZ 2. cikk (2) bekezdése szerint: „ha egy meghatározott területen a tagállamokkal megosztott hatáskört ruháznak az Unióra, e területen mind az Unió, mind pedig a tagállamok alkothatnak és elfogadhatnak kötelező erejű jogi aktusokat. A tagállamok e hatáskörüket csak olyan mértékben gyakorolhatják, amilyen mértékben az unió hatáskörét nem gyakorolta. A tagállamok olyan mértékben gyakorolhatják újra a hatáskörüket, amilyen mértékben az Unió úgy határozott, hogy lemond hatáskörének gyakorlásáról.” A Fogyasztói Irányelv 3. cikk (1) bekezdésében az uniós jogalkotó már megalkotta a fogyasztóvédelem területén a tisztességtelenség fogalmát, a nemzeti jogalkotó a hatáskörén túlterjeszkedett a Törvény 4.§ (1) bekezdésében megalkotott tisztességtelenség fogalmának meghatározásával.

Mindezek alapján az uniós jog hatékony érvényesülésének elvét és a tagállami jog uniós joggal összhangban való értelmezésének kötelezettségét sérti a Törvény és a 2/2014. PJE jogegységi határozat 2. pontja, valamint a jogerős ítélet.

Hivatkozott az EUMSZ 267. cikkére azzal, hogy annak alapján a Kúriának kötelezettsége áll fenn az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére (283/81 CILFIT ügy; C-210/06 Cartesio ügy).

III. A felperes által megjelölt - az ügy érdemére vonatkozó - további anyagi és eljárásjogi jogszabálysértések

1.) A keresetről való döntés során a bíróságnak nem izoláltan, nem csupán a kereseti kérelemben nevesített kikötések önmagukban való vizsgálatát kell elvégeznie.

A felperes az általa megkötött egyedi szerződésekben kikötötte az Üzletszabályzat, és az ÁSZF alkalmazását, így azokat egységként kell kezelni a keresetről való döntéskor. Ebből következően a Törvény 4.§ (1) bekezdése szerinti feltételeknek az egyedi szerződés+üzletszabályzat+ÁSZF által alkotott megállapodás-egységnek kell megfelelnie.

2.) A perben érintett szerződési kikötések alkalmazási időszakában hatályos jogszabályi rendelkezéseket a bíróságnak a döntés meghozatalakor figyelembe kell vennie (régi Ptk.209.§ (2) bekezdés, új Ptk. 6:102.§ (2) bekezdés, Fogyasztói Irányelv 4.cikk (1) bekezdés). E jogszabályhelyek értelmében egy szerződéses feltétel tisztességtelenségének megítélésakor a szerződés megkötésére vezető minden körülmény és az érintett feltételnek a szerződés más feltételeivel vagy más szerződésekkel való kapcsolata figyelembe vétele nem maradhat a bírósági mérlegelés keretein kívül.

3.) A bíróság olyan ÁSZF kikötések tisztességtelenségét nem vizsgálhatja, amelyeket jogszabály állapít meg, vagy amelyeket a jogszabály előírásainak megfelelően határoztak meg (régi Ptk. 209.§ (6) bekezdés, új Ptk. 6:102.§ (4) bekezdés, Fogyasztói Irányelv 1. cikk (2) bekezdés)

A B.6. számon peresített ÁSZF kikötés a 275/2010.(XII.15.) Korm. rendelet szabályainak másolata. A peresített ÁSZF kikötések és a Korm. rendelet szövegszerű egyezőségét maga a jogerős ítélet is elismeri (másodfokú ítélet 8.o.), ennek ellenére mégis tartalmi vizsgálatot tart megengedhetőnek a vonatkozó ÁSZF rendelkezések tekintetében is. Ez pedig a régi és az új Ptk. rendelkezését is sérti. A Korm. rendelet kógens szabályokat írt elő a tárgyi hatálya alá tartozó szerződésekre, ezért a régi Ptk. 205.§ (2) bekezdése és az új Ptk. 6:63.§ (4) bekezdése kapcsán ezek a felek magánjogi jogviszonyának részévé váltak.

4) Az eljáró bíróságok a részleges érvénytelenség szabályát alkalmazhatják a peresített ÁSZF kikötések tekintetében, és a felek szerződéses jogviszonyát abban a mértékben, amennyiben az tisztességesnek tekinthető ÁSZF rendelkezéseket tartalmaz, tisztességesnek és érvényesnek mondhatják ki. Álláspontja szerint az adott egyoldalú szerződésmódosításra alapot adó szabály-, illetve oklistából egyes kikötések érvénytelensége a többi szerződésmódosítási okot nem érinti.

5) A keresetösségi jog hiánya miatti elutasítást csak a fellebbezésében (20.o.) meghatározott pontok miatt nem támadta, a többiek - álláspontja szerint - az ÁSZF kikötések tisztességességének megállapítása miatt a szöveg integráns részét képezik.

6) Eltúlzottnak tartotta az alperes javára megítélt első- és másodfokú perköltséget, mert nem áll összhangban a ténylegesen elvégzett ügyvédi munkával. Hivatkozott arra, hogy az alperes érvelése azonos az alperes más perekben előadott kifogásaival. Vitatta a 45.750 Ft költségátalány jogszerűségét az összeg nem igazolt voltára és a jogalapjára is tekintettel - az IM rendelet a költségátalány felszámítását nem teszi lehetővé -, továbbá a 3. sorszám alatt előterjesztett alperesi beadvánnyal kapcsolatban megítélt 50.000 Ft+ÁFA összegű díjazást is, mert az alperes azt minden - a felperes által ismert - perben felhasználta. Hangsúlyozta, hogy a per általános szerződési feltételek tisztességeségével kapcsolatos, mely meg nem határozható pertárgy értékűnek minősül a Kúria 5/2013. PJE jogegységi határozatára (III.2.b) pont) tekintettel.

7) Részletesen kifejtette álláspontját arra vonatkozóan, hogy a felülvizsgálati kérelemben megjelölt szerződéses rendelkezések megfelelnek a Törvény 4. § (1) bekezdése a)-d) és f)-g) pontjaiban foglalt elveknek is.

Az átláthatóság elve kapcsán előadta, hogy a 2/2014. PJE jogegységi határozat 2. pontja és a Törvény 4.§ (1) bekezdése a 2/2012. (XII.10.) PK vélemény alkalmazási időszakát terjesztette ki, holott a PK vélemény már az elején utal arra, hogy az ott leírtak nem minden esetben alkalmazhatóak a korábban hatályos jogi környezetben létrejött ÁSZF-ekre, másrészt pedig a PK. vélemény 6. pontjában felállított példálódzó követelményeket szigorította utólag a Kúria, illetve a Törvény. Ez annak az utólagos megkövetelése a Törvény hatályba lépése előtt kikötött ÁSZF tekintetében, hogy tartalmazzák a köztudomásúan előre nem látható körülmények következtében a jövőben esetlegesen érvényesítendő egyoldalú szerződésmódosítás mértékét és a szerződésmódosítás módját, mely egyben a fogyasztó számára lehetővé teszi az egyoldalú módosítás jogszerűségének ellenőrizhetőségét is. Ez megakadályozza, hogy a bíróságok a szerződéskötéskori jogszabályi környezetre tekintettel értelmezzék az átláthatóság elvét.

Utalt arra, hogy a PJE határozat sem határoz meg az átláthatóság elvének megfelelést biztosító kötelező módszert. Hangsúlyozta, a fogyasztó a peresített ÁSZF-ekből láthatta, hogy milyen körülmények és feltételek bekövetkezése esetén kerülhet sor a pénzügyi terheinek a növekedésére (az ok-listát tartalmazták a peresített ÁSZF-ek, ezt az elsőfokú bíróság is megállapította). Az egyoldalú szerződésmódosítás jogának gyakorlása előtt a fogyasztó nincs abban a helyzetben, hogy a konkrét egyoldalú módosítások jogszerűségét már a szerződéskötéskor megítélhesse, előre láthassa. A szerződésmódosítási okokat, a változás mértékét a fogyasztó nyomon tudta követni, a módosítás szerződésszerű gyakorlását ellenőrizni tudja. A joggyakorlat elismeri, hogy az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó a szerződésmódosítás jogszerűségének ellenőrzéséhez szakember segítségét veheti igénybe. Hivatkozott arra is, hogy a hitelező

eszközminősítési és belső adósminősítési szabályzata nem nyilvános a fogyasztó számára, ezért az átláthatóság elve itt nem értelmezhető.

Azért sem értett egyet a jogerős ítéletben foglaltakkal, mert a 2/2012.(XII.10.) PK vélemény indoklásának 6. e) és 7. pontjára tekintettel, az ún. legkisebb kiigazítási mértéket a szerződésben nem kötelező rögzíteni.

A lízingbeadó a jogszabály vagy a hatóság által rárótt többletterhet - teljes mértékben - érvényesítette egyoldalú módosítással a fogyasztó terheit képező pénzügyi kötelezettségekben, azaz a változás mértékéről a fogyasztó tudomással bírt. A változás mértéke köztudomású ténynek tekinthető és mindenki számára nyilvános adatokból elérhető volt. A fogyasztó nem hivatkozhat arra, hogy a változás mértékével és ezen változás felperes, mint lízingbeadó által érvényesített többletterhével ne lett volna tisztában.

8) A régi Hpt. 210. § (4) bekezdésének d) pontja és az új Hpt. 279.§ (5) bekezdés d) pontja szerint állította, hogy a Törvény 4.§ (1) bekezdésben meghatározott valamennyi elv teljesült 2010. január 1-től, a peresített ÁSZF-ek tekintetében valamennyi költség- és díjemelésre vonatkozó egyoldalú szerződésmódosítási jog szabályozása esetén. A fogyasztótól a jogszabály ismerete elvárható volt, ennek nem tudására nem hivatkozhat. A Hpt. fenti szabálya a fogyasztó számára előre láthatóvá tette, hogy pénzügyi terhei a költség és díj tekintetében milyen feltétel esetében, mikor és mennyiben emelkedhetnek: azaz évente, legfeljebb a KSH által közzétett előző évi éves fogyasztói árindex mértékében.

Ebből következően az A.5. számon peresített kikötés és a B.4. valamint C.2. számon peresített ÁSZF kikötés 2010. január 1-től, az A.6.-A.7, B.5.-B.6. és C.3-C.5. számon peresített ÁSZF kikötés pedig teljes alkalmazási időszakában a Törvény 4.§ (1) bekezdésében felállított valamennyi elvnek megfelelt.

A díj és költség vonatkozásában a keresetet a Kúria akkor sem utasíthatja el, ha a kamat vonatkozásában nem felel meg az ÁSZF a Törvényben meghatározott elveknek. A fogyasztó az ÁSZF kikötés hatályba lépésétől fel tudta mérni a várható fizetési kötelezettsége felső határát.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős ítélet hatályában való fenntartását. Álláspontja szerint az elsődleges felülvizsgálati kérelemben a felperes nem jelölt meg vizsgálható jogszabálysértést. A másodlagos felülvizsgálati kérelemben foglaltakkal kapcsolatban kérte az eljárás felfüggesztésére, és az Alkotmánybírósági eljárás kezdeményezésére irányuló kérelem elutasítását. Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése tekintetében állította, hogy nincs a jelen perben közvetlenül alkalmazandó vagy közvetlenül érvényesülő uniós jogi szabályozás, a Törvény összhangban van az uniós joggal, nem visszamenőleges hatályú, és az EKB-val való egyeztetés nem befolyásolja a Törvény

alkalmazhatóságát. Érdemben fenntartotta az eljárás során kifejtett álláspontját.

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül a Pp. 275. § (2) bekezdése szerint, és azt az abban hivatkozott indokok alapján nem találta jogszabálysértőnek.

I. Az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezése

A Törvény alaptörvény-ellenességének vizsgálata kapcsán a Kúria elsőként leszögezi, hogy az Abtv. 24. § (3) bekezdése alapján nincs helye az Alkotmánybíróság utólagos normakontroll eljárásának, ha az indítvány az Alkotmánybíróság által érdemben már elbírált jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés vizsgálatára irányul, és az indítványozó az Alaptörvénynek ugyanarra a rendelkezésre, illetve elvére (értékére), és azonos alkotmányos összefüggésre hivatkozva kéri az alaptörvény-ellenességet megállapítani (ítélt dolog), kivéve, ha az Alkotmánybíróság döntése óta a körülmények alapvetően megváltoztak.

Az Alkotmánybíróság 2014. november 11-én – a jelen ügyben hozott kúriai döntést megelőzően – meghozott 34/2014 (XI.14.)AB számú határozatából megállapítható, hogy az Alkotmánybíróság vizsgálta a Törvénynek a felperes módosított felülvizsgálati kérelmében alaptörvény-ellenesnek állított 4. § (1) bekezdését és azt nem találta alaptörvény-ellenesnek.

A módosított Törvény 6.§ (2) bekezdése, illetve a 7.§ (7) bekezdés k) pontja tekintetében a Kúria megállapította, hogy a másodfokú bíróság 2014. október 7-én rekesztette be a per másodfokú tárgyalását, s az említett rendelkezések csak 2014. október 15-i hatállyal kerültek beiktatásra a Törvény szövegébe. A Törvénynek a berekesztéskor még hatályba nem lépett rendelkezései semmiképpen nem képezhették a másodfokú eljárás tárgyát, ezekre a rendelkezésekre vonatkozóan a felperes még nem terjesztett elő igényt, nem alapíthatott jogot.

A Pp.270.§ (2) bekezdésének megfelelően a felülvizsgálat rendkívüli perorvoslat, amelynek során kizárólag az vizsgálható, hogy a jogerős ítélet jogszabálysértő-e, ezért nem kérhető a felülvizsgálat olyan kérdésben, amely nem volt az első- és másodfokú eljárás tárgya, s ebből következően ennek alkotmánybírósági vizsgálata sem.

Az Abtv. 25.§-a értelmében ugyanis az egyedi ügy elbírálása során alkalmazott rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítása kérhető, a Törvény 6.§ (2) bekezdése és a 7.§ (7) bekezdés k) pontja pedig még nem volt hatályban, így nem volt alkalmazható a jogerős ítélettel elbírált jelen ügyben.

A kifejtettekre tekintettel a Kúria a módosított felülvizsgálati kérelemben foglalt körben nem látott lehetőséget az Alkotmánybíróság eljárásának bírói kezdeményezésére és ez okból a felülvizsgálati eljárás Pp. 155/B.§-ára alapított felfüggesztésére.

A fentiek alapján a Kúria a felperes kérelmét, melyben kérte a Kúriát, hogy forduljon az Alkotmánybírósághoz, elutasította.

A jogerős ítéletnek az alkotmánybíróági eljárás kezdeményezésének elutasításával kapcsolatos, felülvizsgálattal támadott rendelkezései tekintetében - jóllehet ennek a perben már nincs ügydöntő jelentősége - a Kúria megjegyzi, nem ért egyet teljes mértékben a másodfokú bírósággal abban, hogy a másodfokú bíróság csak akkor kezdeményezheti az utólagos normakontrollt, ha álláspontja szerint alaptörvény-ellenes rendelkezéseket az adott eljárási szakban ennek a bíróságnak kell alkalmaznia. Amennyiben ugyanis a másodfokú bíróság álláspontja szerint a törvény az egész eljárás, illetve annak az elsőfokú bíróság előtt folyó szakasza, az ott hozható döntések tekintetében alaptörvény-ellenes, akkor az Abtv. 25. § (1) bekezdése szerint kezdeményezheti az Alkotmánybíróság eljárását.

A Kúria e körben utal az Alkotmánybíróság 32/2011. (V.5.) AB határozatában kifejtettekre, mely szerint az utólagos konkrét normakontrollra irányuló bírói kezdeményezés jogintézménye a bírósági szervezeti hierarchiától független eszköz minden bíró kezében, amennyiben az előtte folyamatban lévő ügyben alkalmazandó jogszabály alkotmányossága tekintetében aggálya támad.

A felülvizsgálati kérelemben e körben előadottakkal kapcsolatban megjegyzi továbbá a Kúria, hogy a BH1994. 448. eseti döntésben kifejtett álláspont alapjául szolgáló, az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény időközben valóban hatályon kívül helyezésre került. Az a törvény lehetővé tette az 1.§ b) pontja, illetve 21.§ (2) bekezdés alapján, hogy az ügyfél maga is kezdeményezhesse az utólagos normakontrollt. Ha tehát a bíróság nem függesztette fel az eljárását a 38.§ (1) bekezdése szerint és maga nem kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását, az ügyfél is megtehetette azt.

A jelenleg hatályos Abtv. azonban ezt a lehetőséget kizárja, utólagos normakontrollt az Abtv. 24.§ (1)-(2) bekezdése, az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) és e) pontja alapján a bíróság, illetve a Kormány, az országgyűlési képviselők egynegyede, a Kúria elnöke, a legfőbb ügyész vagy az alapvető jogok biztosa kezdeményezhet.

Ugyanakkor az Abtv. kibővítette az "alkotmányjogi panasz" tartalmát. Az Abtv. indokolása e körben a következőket fejti ki:

"Panaszra elsősorban akkor van lehetőség, amikor a jogszabályt közhatalmi szervek már alkalmazták. ...Mindez a jelenlegi hatáskör továbbvitelét jelenti, a jogerős bírói döntés utáni normakontrollt. Fontos kétirányú átjárhatóságot biztosítani, hisz hiába kéri az indítványozó pusztán az ítélet megsemmisítését, ha az AB a jogszabály alkotmányellenességét észleli, e tekintetben is el kell járnia. (Az alkotmányellenes alapokat meg kell szüntetni, önmagában a bírói döntés megsemmisítésével ugyanis az eljárás újraindítható

lenne). Ha pedig pusztán a jogszabály alkotmányellenességét állítja az indítványozó és nem kéri a döntés megsemmisítését, akkor pont az indítványozó nem részesülne az AB eljárás kedvező hatásából (döntés megsemmisítése, alkalmazási tilalom)."

Mindezekre figyelemmel a Kúria álláspontja szerint - jóllehet az alapul szolgáló Alkotmánybíróságra vonatkozó törvény időközben megváltozott - az eseti döntésben kifejtettek továbbra is helytállóak, mert az ügyfélnek - igaz, hogy csak a jogerős határozat meghozatala után -, de lehetősége van arra, hogy az alaptörvény-ellenes jogszabály alapján meghozott határozat alaptörvény-ellenessége vizsgálatát, és ehhez kapcsolódóan a határozat megsemmisítését kérje az Alkotmánybíróságtól. A hivatkozott BH-ban megjelent eseti döntés indokolásában kifejtettek szerint "az alkotmánybírósági felülvizsgálatra vonatkozó indítvány elutasításának indokolása azt jelentené, hogy a bíróság normakontrollt végez, hiszen meg kellene állapítani, hogy egy adott jogszabály nem alkotmányellenes. A törvény ugyanakkor csupán azt írja elő, hogy a bírósági eljárás felfüggesztése mellett az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezni kell, ha a bíró az előtte folyamatban lévő ügy elbírálása során észleli, hogy olyan jogszabályt kell alkalmaznia, amely alkotmányellenes. Ennek hiányában a bíróság az indítvány elutasítását nem köteles részletesen indokolni, hiszen önmagában az elutasítás jelzi, hogy az érintett jogszabály alkotmányellenességét a bíróság nem észlelte."

Mindezek alapján nem találta a Kúria megállapíthatónak a Pp. 221.§ (1) bekezdésébe foglalt indokolási kötelezettség megsértését sem amiatt, mert az alsóbb fokú bíróságok az alkotmánybírósági felülvizsgálatra vonatkozó indítvány elutasítását külön nem indokolták.

II. Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése

1) A tisztességtelenség uniós jogi szabályozásának sérelme

Az EU Bíróság a Fogyasztói Irányelv 4. cikk (2) bekezdésének értelmezése során úgy foglalt állás, hogy azon követelmény alatt, amely szerint a szerződési feltételnek világosnak és érthetőnek kell lennie, nem kizárólag azt kell érteni, hogy az érintett feltételnek nyelvtani szempontból kell érthetőnek lennie a fogyasztó számára, hanem azt is, hogy a szerződésnek átláthatónak kell lennie. Elvárás, hogy a fogyasztónak módjában álljon egyértelmű és érthető szempontok alapján értékelni a számára a szerződéses rendelkezésből eredő gazdasági következményeket (C-26/13.sz. Kásler-ügy, 75. pont). A Fogyasztói Irányelv melléklete a 3. cikk (3) bekezdés értelmében tartalmazza azoknak a feltételeknek a jelzésszerű és nem teljes felsorolását, amelyek tisztességtelennek tekinthetők. A melléklet 1. pontjának j)

alpontja szerint tisztességtelen az a szerződési feltétel, amely a szerződésben feltüntetett és érvényes indok nélkül jogosítja fel az eladót vagy szolgáltatót a szerződési feltételek egyoldalú megváltoztatására. A melléklet 2. pontjának b) alpontja szerint a fenti rendelkezés nem zárja ki olyan szerződési feltételek alkalmazását, amelyek szerint a pénzügyi szolgáltató a fogyasztó által fizetendő kamatláb, vagy bármilyen más összeg megváltoztatására jogosult, ha erre érvényes indoka van, erről a másik szerződő felet a lehető legrövidebb időn belül értesíti és a fogyasztó jogosult a szerződést azonnali hatállyal felmondani. Az ismertetett rendelkezésekből következően a kamat, költség, díj egyoldalú, fogyasztóra hátrányos módosításának egyik elengedhetetlen feltétele, hogy annak érvényes indoka legyen. Tisztességtelen, például nem világos, nem érthető, nem átlátható szerződéses rendelkezések alapján a Fogyasztói Irányelv sem ad felhatalmazást a kamat, költség, díj egyoldalú, fogyasztóra hátrányos felemelésére.

2.) A Fogyasztói Irányelv 7. cikkének sérelme

A Kúria megítélése szerint a felülvizsgálati kérelem elbírálása szempontjából nem szükséges annak vizsgálata, hogy a Törvény 7. § (7) bekezdés a) pontja összhangban van-e a Fogyasztói Irányelv 7. cikk (2) bekezdésével. Az eljárás során ugyanis nem érkezett beavatkozási kérelem, amelynek elbírálása során az eljáró bíróságnak a Törvény 7. § (7) bekezdésének a) pontját kellett volna alkalmaznia. A Kúria utal arra, a beavatkozás tekintetében az EU Bíróság úgy foglalt állást: a Fogyasztói Irányelv nem szabályozza azt, hogy a fogyasztóvédelmi szervezeteknek biztosítani kell-e a jogot a nem általuk indított eljárásokban a fogyasztók támogatása érdekében történő beavatkozáshoz. Az ilyen szabályok megállapítása az eljárási autonómia elve alapján az egyes tagállamok belső jogrendjébe tartozik az egyenértékűség és tényleges érvényesülés feltételeinek teljesülése mellett akkor, ha a beavatkozás elutasítása nem érinti a fogyasztóvédelmi szervezetnek a Fogyasztói Irányelv 7. cikkének (2) bekezdésében elismert közérdekű keresetindítási jogát (C-470/12. sz. Pohotovost-ügy, 45-46. és 54. pontok).

E felülvizsgálati kérelem elbírálása körében nincs jelentősége annak, hogy a Törvény alapján kizárt-e a fogyasztók érdekeit védő személyek és szervezetek részéről közérdekű keresetindítás ugyanazon szerződési feltétel tisztességtelenségének megállapítása érdekében, illetve már folyamatban levő ilyen közérdekű keresetek elbírálása mennyiben független jelen per eredményétől. Ez a kérdés érdemben azok előtt a bíróságok előtt merülhet fel, ahol utóbb ugyanazon szerződési feltétel tisztességtelenségének megállapítása érdekében közérdekű keresetindítás történik, illetve már folyamatban levő ilyen közérdekű keresetek elbírálása szükséges. E bíróságok feladata, hogy a Törvény rendelkezéseit ebből a szempontból értelmezze, és - amennyiben indokoltnak látja - az

uniós jog értelmezésével kapcsolatban az EU Bíróságnál előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezze.

3.) A Fogyasztói Irányelv 4. cikk (1) bekezdésének sérelme

A felperes felülvizsgálati kérelmében a Törvény 4. §-a alkalmazásának mellőzését arra hivatkozva is kérte, hogy a Törvény a Fogyasztói Irányelv 4. cikk (1) bekezdésében foglaltakkal ellentétes, kötött szempontrendszer alapján minősít egyes szerződési feltételeket tisztességtelennek. A felülvizsgálati kérelem e körben nem általában a tisztességtelenség melletti megdönthető vélelem jogszabályi felállítását sérelmezte, hanem azt, hogy a Törvény 4. §-ának rendelkezései kizárják az egyes fogyasztói szerződések megkötésének időpontjában fennálló összes körülmény vizsgálatát, ami nem egyeztethető össze a Fogyasztói Irányelv 4. cikk (1) bekezdésével.

A Fogyasztói Irányelv 4. cikk (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy egy szerződési feltétel tisztességtelen jellegének megítélése során figyelembe kell venni az áruk vagy szolgáltatások természetét, amire vonatkozóan a szerződést kötötték, a szerződés megkötésének időpontjában fennálló összes körülményt, valamint a szerződés minden egyéb feltételét, illetve további szerződések feltételeit, amennyiben a vizsgált szerződés attól függ.

A szerződéskötés körülményeinek - a Fogyasztói Irányelv 4. cikk (1) bekezdésében írtak szerinti - bizonyítási eljárás keretében történő feltárása csak akkor indokolt és szükséges, ha azok a jogvita érdemi elbírálására kihathatnának. A Kúria megítélése szerint nem a Törvény rendelkezéseiből, hanem az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tévő ÁSZF rendelkezések tisztességtelenségének, mint jogkérdésnek a jellegéből következik, hogy ilyen esetben a szerződéskötés körülményeinek vizsgálata szükségtelen.

A Kúria mindezek alapján a Fogyasztói Irányelv 4. cikk (1) bekezdésében foglaltak sérelmét nem találta megállapíthatónak.

4.) A Fogyasztói Irányelv 4. cikk (2) bekezdésének, 6. cikk (1) bekezdésének sérelme és a visszaható hatály kérdése

Az Alkotmánybíróság 34/2014.(XI.14.)AB számú határozatának 104. pontjában kifejtettek szerint: „... az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a Tv. nem alkotott új anyagi jogszabályt visszamenőleg, hanem az érintett időszakban mindig is hatályban volt anyagi jogszabálynak az európai és a magyar bírósági gyakorlat által kidolgozott és kötelezően alkalmazandóvá tett (azaz az anyagi jog értelmezésének pontosításával eleve az anyagi jog részévé vált) értelmezését foglalta a Törvénybe, emelte jogszabályi szintre. Mivel a Tv. a tisztességtelenségre vonatkozó joggyakorlatot kötelező jelleggel lefektető jogegységi határozatnak a korábbi jogszabályi rendelkezéseket értelmező-konkretizáló normatartalmát emelte jogszabályi szintre - és ezt a címében pontosan megjelölte - ezért nem lehet szó visszaható hatályú szabályozásról, és így a visszaható hatály tilalmának megsértése nem merülhet fel.”

A Törvény a szerződési feltételek tisztességtelenségével kapcsolatban - az Alkotmánybíróság hivatkozott határozata értelmében - nem tartalmaz visszaható hatályú rendelkezést, és nem állapít meg olyan követelményeket, amelyek 2004. május 1-jétől kezdődően a felperest ne terheltek volna.

A Fogyasztói Irányelv 6. cikk (1) bekezdése úgy rendelkezik: a tagállamok előírják, hogy az eladó vagy szolgáltató által alkalmazott tisztességtelen feltételek a saját nemzeti jogszabályok rendelkezései szerint nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve és, ha a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető, a szerződés változatlan feltételekkel továbbra is köti a feleket. A Törvény a tisztességtelenség fogalma mellett, annak jogkövetkezményei tekintetében nem tartalmaz olyan rendelkezést, ami a 2004. május 1-jei állapothoz képest változást jelentene.

5.) Az EUMSZ 292.(helyesen 282.) cikkének sérelme

Az EUMSZ 127. cikk (4) bekezdése értelmében az Európai Központi Bankkal (EKB) konzultálni kell „a nemzeti hatóságok részéről az EKB hatáskörébe tartozó valamennyi jogszabálytervezettel kapcsolatban a Tanács által a 129. cikk (4) bekezdésében megállapított eljárásnak megfelelően meghatározott kereteken belül és feltételek mellett.” Lényegét illetően ezt a rendelkezést ismétli meg az EUMSZ 282. cikk (5) bekezdése.

A nemzeti hatóságoknak az EKB-val a jogszabálytervezetekről folytatott konzultációjáról az EUMSZ 129. cikk (4) bekezdésének felhatalmazása alapján a Tanács 98/415/EK határozata rendelkezik. A határozat 2. cikk 6. francia bekezdése értelmében a tagállamok hatóságai az EKB-val konzultálni kötelesek különösen az olyan jogszabálytervezettel kapcsolatosan, ami pénzügyi intézetekre vonatkozó szabályokat tartalmaz, amennyiben azok "lényegesen befolyásolják a pénzügyi intézetek és pénzügyi piacok stabilitását."

Az EKB 2014. július 28-án kelt véleménye (CON/2014/59) megállapította az EKB konzultációs hatáskörét a 2014. évi XXXVIII. törvénnyel kapcsolatban, melyet a magyar hatóságok is elismertek azzal, hogy 2014. június 27-én a törvényjavaslat szövegét a Nemzetgazdasági Minisztérium az EKB-nek véleményalkotásra megküldte.

A Kúria utal az EU Bíróság vonatkozó következetes joggyakorlatára: amennyiben az uniós rendelkezések kizárólag a tagállamok és az EU intézményei közötti kapcsolatra vonatkoznak, nem keletkeztetnek olyan egyéni jogokat, amelyeket a tagállami bíróságoknak védelemben kellene részesítenie (174/84. sz. Bulk Oil ügy 62. pont; C-159/00.sz. Sapod Audic ügy, 60-63 pontok). A felperes tehát ebben a perben nem hivatkozhat érdemben a konzultációs kötelezettség esetleges sérelmére, tekintettel arra, hogy sem az EUMSZ, sem a Tanács 98/415/EK határozata nem keletkeztet számára e körben egyéni jogokat.

6.) Előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezések szükségessége

A fent kifejtettekre tekintettel ésszerű kétség nem merült fel az uniós jog felperes által hivatkozott szabályainak értelmezésével összefüggésben, ezért a Kúria előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését nem látta indokoltnak.

III. A felperes által megjelölt további anyagi és eljárásjogi jogszabálysértések

ad 1.) és ad 2.) A Kúria mindenekelőtt rögzíti, nem ért egyet a jogerős ítéletben kifejtett azzal az állásponttal, mely szerint a Törvény rendelkezéseit önmagában kellene vizsgálni. A Törvény 4. §-ában felsorolt elveket ugyanis az Irányelv, és az annak alapján az EU Bíróság által kialakított gyakorlat, a Kúria 2/2012.(XII.10.) PK véleménye, a 2/2014 PJE határozat alakította ki, ezért a keresetet ezek, valamint a Törvény rendelkezései együttes értelmezésével kell megítélni.

A Kúria egyetért a felperessel abban, hogy a bíróságnak, amennyiben az ÁSZF tisztességes szerződéses kikötést tartalmaz, akkor meg kell állapítania, hogy a szerződéses kikötés tisztességes és ezért érvényes (Törvény 11.§ (3) bekezdés). Helytállóan fejtette ki azonban a másodfokú bíróság, hogy a jelen ügyben azt kell vizsgálni, a felperes által alkalmazott általános szerződési feltétel kikötése a 4.§ (1) bekezdés a)-g) pontjában felsorolt valamennyi elvnek egyaránt megfelel-e.

A Törvény 4.§ (1) bekezdés a)-g) pontjaiból következő követelmények konjunktivitása miatt, ha a felsoroltak közül bármelyik elvvel ellentétes a szerződéses kikötés, az abban a tekintetben a tisztességtelenségének megállapítását eredményezi, függetlenül attól, hogy valamennyi további elvnek megfelel-e.

A Kúria egyetért a felperessel abban is, hogy a Törvény 4. § (1) bekezdése szerinti feltételeket az 5. § (1) bekezdésében foglaltak szerint kell vizsgálni, azaz az "általános szerződési feltételeket és egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételeket" együttesen kell értékelni. E körbe beletartozhat a blanketta szerződés+üzletszabályzat+ÁSZF (a továbbiakban: ÁSZF) által alkotott megállapodás-egység. Nem ért egyet azonban a Kúria azzal, hogy egyedi szerződéseket kellene vizsgálni a jelen perben. A másodfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a Törvény által felállított keretek között nincs helye az egyedi szerződések tartalmi vizsgálatának.

Ugyanakkor - pontosan amiatt, hogy nem egyedi szerződések feltételeinek a vizsgálata folyik - a szerződés megkötésére vezető minden körülmény, az érintett feltételeknek a szerződés más feltételeivel, vagy más szerződésekkel való kapcsolatának a vizsgálata ebben a perben fel sem merülhet.

ad 3.) és ad 8.) A felperes álláspontja szerint a bíróság a régi Ptk. 209.§ (6) bekezdése folytán olyan ÁSZF kikötések tisztességtelenségét nem vizsgálhatja, amelyeket jogszabály állapít meg, vagy amelyeket a jogszabály előírásainak megfelelően határoztak meg (rég Ptk. 209.§ (6) bekezdés, új Ptk. 6:102.§ (4) bekezdés, Fogasztói Irányelv 1. cikk (2) bekezdés).

A Kúria elsőként rögzíti, hogy a Fogasztói Irányelv 1. cikk (2) bekezdése szerint "azok a feltételek, amelyek kötelező érvényű törvényi vagy rendeleti rendelkezéseket, valamint olyan nemzetközi egyezmények alapelveit vagy rendelkezéseit tükrözik, amely egyezményeknek a tagállamok, vagy a Közösség aláírói, különösen a fuvarozás területén, nem tartoznak az ebben az irányelvben előírt rendelkezések hatálya alá." Ennek felel meg a régi Ptk. 209.§ (6) bekezdése, mely szerint nem minősül tisztességtelennek a szerződési feltétel, ha azt jogszabály állapítja meg, vagy jogszabály előírásainak megfelelően határozták meg.

A Kúria 2/2014. PJE jogegységi határozatának előzménye a 2/2012.(XII.10.) PK vélemény volt, melynek 3. pontja a következőt tartalmazta:

"3. Az olyan feltétel tisztességtelensége, amelynek tartalmát jogszabály kimerítően (taxatív) határozza meg, a bíróság által nem vizsgálható. Ha a kógens keretszabályt a felek rendelkezési joga tölti meg tartalommal, vagy ha a felek a diszpozitív jogszabályi rendelkezésektől eltérnek, az ilyen feltétel tisztességtelensége vizsgálható." A PK vélemény indokolásában a következőket fejtette ki: "Ha jogszabály kimerítően (taxatív) határozza meg, hogy melyek lehetnek az egyoldalú szerződésmódosítás lehetséges indokai, akkor a jogszabályban nevesített okoknak a tisztességtelensége bíróság által nem vizsgálható. Nincs mód vizsgálni azt sem, hogy a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelő esetekben, az ott írtak betartásával történő szerződésmódosítás tisztességtelen-e.

A pénzügyi intézmény ilyen szabályozás esetén a jogszabályban szereplő feltételek körét nem bővítheti, azokat új feltételekkel nem egészítheti ki. Másfelől azonban ez nem jelenti azt, hogy a pénzügyi intézmény a jogszabályi rendelkezésekhez képest nem szűkítheti azon tények, körülmények körét, melyekben bekövetkező változás esetén az egyoldalú szerződésmódosítás jogát gyakorolhatja.

A fogyasztóval kötött, kizárólag lakáscélú hitel- és kölcsönszerződés, pénzügyi lízingszerződés esetében külön jogszabály, a 275/2010. (XII.15.) Korm. rendelet taxatív (kimerítően) előírja, hogy konkrétan melyek lehetnek az egyoldalú módosítás, a kamatemelés lehetséges okai."

A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 24.§ (1) bekezdése, és 42.§ (1) bekezdése alapján a bíróságokra kötelező 2/2014. PJE jogegységi határozat 2. pontja a következőket tartalmazza: „...az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét szabályozó szerződéses rendelkezések akkor nem tisztességtelének, ha azok a fogyasztó számára világosan és érthetően meghatározzák, hogy a hivatkozott PK véleménynek

megfelelő ok-listában megjelölt körülmények változásai milyen módon és mértékben hatnak ki a fogyasztó fizetési kötelezettségére; egyben pedig lehetővé teszik annak ellenőrizhetőségét, hogy az egyoldalú szerződésmódosításra a szerződéses rendelkezések betartásával az arányosság, a ténylegesség és a szimmetria elvének érvényre juttatása mellett került-e sor." A jogegységi határozat indokolásában kifejtette: „A világos, érthető megfogalmazás, valamint az átláthatóság elveit az Európai Unió Bírósága is értelmezte a C-26/13. számú ügyben hozott ítélete rendelkező részének 2. pontjában, továbbá az indokolás 70-75. pontjaiban. Az ott az árfolyamrés kapcsán kifejtett, de az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződési feltételekre is megfelelően irányadó megállapításokból is következően, a fogyasztót a szerződéskötés során olyan helyzetbe kell hozni, hogy megfelelően fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettségeket, így az ún. ok-listában megjelölt és a szerződéskötést követően bekövetkező körülményváltozásból eredő többlet-kötelezettsége keletkezésének indokait, kötelezettségei változásának mechanizmusát és annak lehetséges mértékét. Ez nem azt jelenti, hogy a fogyasztónak a szerződéskötéskor a körülményváltozás - előre nem ismert - konkrét mértékétől függetlenül, abszolút értékben fel kell tudnia mérni a várható fizetési kötelezettsége felső határát, melynek megjelölése nem is volt követelmény, hanem azt, hogy a szerződésmódosítást lehetővé tevő kikötésnek meg kell határoznia a fogyasztó szerződéses terheinek lehetséges alakulását. A szerződéses rendelkezésekből egyértelműen ki kell tűnnie, hogy az ok-listában felsorolt körülmények milyen okból, mértékben és módon hatnak ki a kamat, költség, díj mértékére; azok adott mértékű változása milyen mértékű emelést tesz - a ténylegesség, az arányosság elvének betartása esetén - lehetővé (az emelés ugyanis csak lehetőség), illetve milyen mértékű csökkenést tesz kötelezővé a fogyasztóval szerződő fél számára. Matematikai képlet alkalmazása - már ha ilyen egyáltalán megalkotható - megfelelő magyarázat nélkül épp úgy nem felel meg az átláthatóság követelményének, mint az egyoldalú szerződésmódosításra okot adó körülmények pusztá felsorolása. Az átláthatóság követelménye azt is jelenti, hogy az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződéses rendelkezések jogszerű alkalmazását a fogyasztó ellenőrizni tudja és fel tud lépni a pénzügyi intézménnyel szemben, ha meglátása szerint a reá nézve hátrányos szerződésmódosításra a ténylegesség, az arányosság, a szimmetria elvének be nem tartásával került sor. Az egyoldalú szerződésmódosítás joga nem vezethet oda, hogy a fogyasztóval szerződő pénzügyi intézmény tetszőleges módon, egyoldalúan növelje a fogyasztót terhelő kötelezettségeket, ezáltal növelve saját bevételeit.

Az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő kikötés tehát akkor felel meg a világos, az érthető megfogalmazás és az átláthatóság - az Európai Unió Bírósága ítélete által is értelmezett - elveinek, ha a szerződéskötéskor felmérhetővé, az egyoldalú

szerződésmódosítás bekövetkeztekor pedig - a már bekövetkezett körülményváltozás(ok) konkrét mértékének ismeretében - ellenőrizhetővé teszi a fogyasztó számára a rá nézve hátrányos szerződésmódosítás indokoltságát, arányát, mértékét."

Mindezekből következően a jogszabálynak a pusztán szó szerinti (B.6. 1. sz. melléklet) átvétele nem felel meg az átláthatóság követelményének.

A felperes a régi Hpt. 210.§ (4) bekezdésének d) pontja és az új Hpt. 279.§ (5) bekezdés d) pontja szerint azt is állította, hogy a Törvény 4.§ (1) bekezdésében meghatározott valamennyi elv teljesült 2010. január 1-jétől, a peresített ÁSZF-ek tekintetében valamennyi költség- és díjemelésre vonatkozó egyoldalú szerződésmódosítási jog szabályozása esetén, hiszen a jogszabály maga tartalmazta a fogyasztói árindexet, mint maximum keretet, s a fogyasztótól a jogszabály ismerete elvárható volt.

A Kúria álláspontja szerint - jóllehet a hivatkozott jogszabályhelyek valóban tartalmazzák a fogyasztói árindexet, mint maximumot, azonban - ez az előírás a pénzügyi intézmény számára az árazási elvben jelentett tartalmi korlátot. A Hpt. 210. § (3) bekezdése, illetve az új Hpt. 279. § (4) bekezdése azt írta elő, hogy bár a fogyasztóval kötött kölcsönszerződésben vagy pénzügyi lízingszerződésben az ügyfél számára kedvezőtlenül kizárólag a kamatot, díjat vagy költséget lehet egyoldalúan módosítani, de az egyoldalú módosítás jogát a hitelező akkor jogosult gyakorolni, ha a módosításra okot adó objektív körülmények tételes meghatározását a szerződés tartalmazza, valamint a hitelező árazási elveit írásban rögzítette.

Jóllehet a régi Hpt. 210. § (5) bekezdése, illetve az új Hpt. 279.§ (6) bekezdése alapján az árazási elveket az MNB ellenőrzi, azonban az árazási elvek fogyasztót érintő részét - amennyiben a pénzügyi intézmény azt a fogyasztóval szemben érvényesíteni akarja - szerződési feltételként a Törvény 4.§ (1) bekezdésében meghatározott elveknek megfelelően kell az ÁSZF-nek tartalmaznia, ezért ez a felperesi hivatkozás nem fogadható el.

ad 4.) A részleges érvénytelenség megállapíthatóságával kapcsolatban a Kúria álláspontja a következő:

Előfordulhat, hogy az ok-listában foglalt egyes feltételek megfelelnek a Törvény 4.§ (1) bekezdésében írt elveknek, mások viszont nem. Az ok-lista egészében is érvényesülnie kell azonban a Törvény 4.§ (1) bekezdés e) pontja szerinti átláthatóság elvének, mert a fogyasztónak előre kell tudnia látni, hogy milyen mértékben kerülhet sor további terhek rá történő áthárítására, az ok-listában szereplő feltételek milyen mértékű változása hat ki fizetési kötelezettségére, s milyen változás következik be akkor, ha az egyes feltételek ellentétes irányban változnak.

ad 5) A felperes a felülvizsgálati kérelmében kifejtette, hogy a

jogerős ítéletben a keresetösségi jog hiánya miatti elutasítás felperes által meghatározott pontjai az ÁSZF kikötések tisztességességének megállapítása miatt a szöveg integráns részét képezik. A Kúria megítélése szerint a jogerős ítélet helytállóan állapította meg a felperes által vitatott kikötések tekintetében a perindítás kizártságát, mert önmagukban nem értelmezhetők a Törvény 4.§ (1) bekezdése alapján.

ad 6.) Alapítvánnyal sérelmezte a felperes a jogerős ítélet perköltségre vonatkozó rendelkezését is. A másodfokú bíróság ítélete indokolásából megállapíthatóan, a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján, a kifejtett munkára is figyelemmel, mérlegeléssel állapította meg az alperes részére felperes által fizetendő másodfokú per költség összegét. Ezen mérlegelés nem okszerűtlen, figyelemmel volt arra is, hogy az alperes képviselője azonos jogi megítélésű, hasonló tárgyú ügyekben is ellát jogi képviseletet. A jogerős ítélet perköltségre vonatkozó rendelkezése tehát nem sérti a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2. § (2) bekezdésében és a Pp. 206.§ (1) bekezdésében foglalt szabályokat.

ad 7.) A felperes keresete az A.1.-A.2. 8.4, 8.4.4.pontjában; A.3.-A.4. 10.4, 10.4.4. pontjában; A.5.-A.7. 8.2, 8.2.4. pontjában; B.1-B.5. 9.2, 9.2.4. pontjában meghatározott lízingdíj módosítására vonatkozó előírások kapcsán a Kúria rámutat arra, hogy a "lízingdíj" kifejezés nem azonos a Törvény 4.§ (1) bekezdése szerinti "díj" fogalmával. E pontok azért vizsgálhatók, mert részben a régi Hpt. 2. számú mellékletének I. 11. pontja, illetve az új Hpt. 6.§ (1) bekezdés 89. pontja szerint a lízingdíj tőkerészből és kamatrészből áll, s ez utóbbi módosítására kiterjed a Törvény hatálya, részben pedig azért, mert a keresetben megjelölt ÁSZF-eknek a lízingdíj összegét módosító szabályai - tartalmukban - a szerződés megkötését követően bekövetkező költségek fogyasztóra történő áthárítását tartalmazzák.

A Kúria 2/2014.PJE jogegységi határozatában szereplő, az előzőekben idézett átláthatósági követelmények alapján helytállóan állapította meg a jogerős ítélet, hogy a lízingdíjnak a költségek változása miatti korrigálása nem felel meg az átláthatóság elvének, mert a szerződéskötéskor nem tette felmérhetővé a fogyasztó számára a hátrányos szerződésmódosítás arányát és mértékét, ezért nem jogszabálysértő a kereset ezen pontokra vonatkozó elutasítása.

A C.1.-C.5. jelzéssel ellátott üzletszabályzatok esetén a jogerős ítélet helytállóan állapította meg, hogy az üzletszabályzatok II. 1.1. pontban írt rendelkezése - figyelemmel arra, hogy a felperes a hirdetményt, kondíciós listát az üzletpolitika megváltozásakor, ahhoz igazodva, egyoldalúan módosíthatta - az átláthatóság elvének nem felelt meg.

A kamat, díj, költség egyoldalú módosítását lehetővé tevő A.5.-A.6.

ÁSZF 3. pontja; A.7. ÁSZF 9.13. pontja és 1. számú melléklete; B.6. ÁSZF 15.8. pontjának fennmaradt rendelkezései és az 1. számú melléklete, továbbá a C.5. Üzletszabályzat 1. számú melléklete tekintetében a Kúria egyetért a jogerős ítéletben kifejtett azon állásponttal, hogy azok nem felelnek meg a Törvény 4.§ (1) bekezdése e) pontjában foglalt, és a 2/2014. PJE jogegységi határozatban kifejtett átláthatóság elvének.

A kifejtett indokokra tekintettel a Kúria megállapította, hogy a jogerős ítélet nem jogszabálysértő, ezért azt a Pp. 275.§ (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felperes felülvizsgálati kérelme eredménytelen volt, ezért a Pp. 270. § (1) bekezdése szerint irányadó 78.§ (1) bekezdése alapján köteles megfizetni az alperes jogi képviseletével felmerült felülvizsgálati eljárási költséget. Ennek összegét a Kúria a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2. § (1)-(2) bekezdésében és a 3.§ (3),(5)-(6) bekezdésében, valamint a 4/A.§-ban foglaltakra is figyelemmel, mérlegeléssel állapította meg, az alperes és jogi képviselője közötti megállapodásra, továbbá az alperes jogi képviselője által végzett tevékenységre is figyelemmel.

Budapest, 2014. december 3.

Dr. Török Judit s.k. a tanács elnöke, Dr. Csőke Andrea s.k.előadó bíró, Dr. Osztovits András s.k. bíró

A kiadmány hitelével: